

10

SJÖALT.

Namnet Sjöalt härleder från närheten till sjön och ändelsen alt= skogsdunge, skogsdungen vid sjön. Byn är omnämnd i jordeboken 1603, kallas här SJOALT.

1729 anges Sjöalt som 1/2 mtl. insockne frälse, ägt av Salige Öfwerste Magnus F. Mecks arvingar på säteriet Wallen. Hemmanet kallas även för "Nilses gård".

Det fanns 1729 två gårdar men endast en åbo, nämligen KNUT PÅHLSSON. Den andra gården låg just då öde, kanske beroende på att denne åbo dött eller blivit för gammal för att orka sköta gården. Det finns dock antecknat att 1730 skall PER LARSSON städjas för gården..

På vilka gårdar dessa var brukare kan ej med säkerhet sägas. Från och med 1760 kan vi följa brukarna på de olika gårdarna.

A.

1760 hette åbon på denna gård PÅHL PERSSON. Gården brukas nu av samma släkt i 5 generationer, från far till son.

Påhl Persson efterträdes av GUDMUND PÅHLSSON, sedan PÅHL GUDMUNDSSON, därefter NILS PÅHLSSON och denne av BENGT NILSSON. Vi är nu framme vid 1883. Wallen säljer ut en stor del av sina gårdar i östra delen av socknen. BENGT NILSSON får nu möjlighet att friköpa gården. Inte nog med detta, han köper även L:a Sjöaltshus (Åhuset) för 100:- kr, samt även L:a Sjöaltsbygget om 2 tunnlar, även det för 100:-kr.

Bengt Nilsson avlider dock redan 1884, endast 53 år gammal. Dödsboet säljer nu gården till ELIAS JOHANSSON som var född i Örskelljunga socken.

Bengt Nilssons änka och barn flyttar till L:a Sjöaltsbygget. 1885 är det dags för Laga skifte i byn, vi övergår nu till nästa gård.

B.

1760 hette åbon på denna gård SVEN PERSSON, han anges vara född i Linghult i Hishult.

Denne efterträdes i sinom tid av styvsonen PER PERSSON och denne i sin tur av sin son LARS PERSSON.

På 1820-talet kommer dennes måg och dottern BENGT JÖNSSON och BENGTA LARSDOTTER.

1838 byter BENGT JÖNSSON gård med PÅHL PERSSON från Brännehag.

1866 överlåter Påhl Persson gården till sonen JANNE PÅHLSSON. samtidigt köper brodern Johannes Pålsson granngården Smedjeryd.

1882 får JANNE PÅHLSSON möjlighet att friköpa sin gård från Wallen.

Vi är nu även här framme vid Laga skiftet i byn.

18

LAGA SKIFTE I SJÖALT.

Laga skifte i byn hade begärts av ägarna till gårdarna, ELIAS JOHANSSON och JANNE PÅHLSSON.

Första sammanträdet hölls den 29 juni 1885. Förrättningsman var Kommissionslantmätaren i Kronobergs län CARL PETERSSON, med CARL BENGTSSON i Hishult och SVEN JOHANSSON i Florshult som gode män. Under tiden som skiftet pågick avled dock Carl Bengtsson och denne blev nu ersatt med GUSTAF JOHANSSON från Skogen som gode man.

Även ägaren till torpet St:a Sjöaltsbygget, ISAK ANDREASSON, deltog i förhandlingarna, ty denne hade förutom att han friköpt sitt torp, även av Wallen köpt ett område på 20 tunnland, gränsande till sitt torp, och ville ha detta område avstyckat från byn.

Detta godkändes av alla parter.

Vid nytt sammanträde 1886, inställde sig även änkan BEATA NILSDOTTER (Bengt Nilssons änka) och begärde att få sitt lilla torp, L:a Sjöaltsbygget eller "Åhus", avstyckat från byn. Hennes begäran bifölls.

Vid samma sammanträde anmälde Elias Johansson, att han försålt halva sitt hemman till SVEN NILSSON från Månstorp.

Janne Pålsson anmälde nu också, att även han försålt hälften av sitt hemman till MAGNUS PERSSON från Egla.

Följden av dessa hemmansköp blev att förnyad delning fick ske på hela byn.

I maj 1887 fortsätter förrättningen, men denna hade nu fått ny förrättningsman, nämligen vikarierande Kommissionslantmätaren i Kronobergs län, AXEL LAGERGREN.

Av beskrivningen av byn och dess byggnader, framgår det att båda gårdarna är s.k. 4-längade eller kringbyggda gårdar.

Dessa är belägna en på var sida om den s.k. Kristianstadsvägen.

På Elias Johanssons och Sven Nilssons gård var boningshus och ladugårdslängorna i gott skick. Övriga hus i byn anges endast vara i brukbart skick.

Anmärkningsvärt är kanske det stora antalet fruktträd och buskar som finns i byns trädgårdar.

Laga skifte avslutas den 21 juli 1887.

Då hade alla fått sina skiften tilldelade, gränser utsatta. Förutom hemmaskiften hade varje hemmansdel även erhållit ett ängaskifte, uti den av byn tidigare hävdade ängsmarken utmed Stensån.

Janne Pålssons ovan nämnda försäljning av halva sitt hemman verkställdes aldrig.

a. 19

ELIAS JOHANSSONS gård: Inte heller dennes försäljning verkställdes såsom det var överenskommet. Men omkring 1893 försäljs ändå halva hemmanet till familjen ANDERS INGVARSSON från Koarp. Elias Johansson bygger nu ny gård längre österut utmed Kristianstadsvägen.

Familjen Anders Ingvarsson stannar på gården till omkring 1908 då JOHAN PETER SVENSSON köper densamma.

På 1940-talet säljer PETER SVENSSON gården till ERIK SJUNNESSON från Smedjeryd. Erik Sjunnesson köper nu även den andra gården på andra sidan vägen.

På 1970-talet köps denna sammanslagna gård av Elias Johanssons sonson, STEN ELIASSON, ägare av gård b.

ELIAS JOHANSSON bygger ny gård på 1890-talet längre österut utmed Kristanstadsvägen. Man kan förstå att trafiken inte var så stor på den tiden, för boningshuset placeras vid ena sidan av vägen och uthusen på andra sidan, således vägen gick rakt över gårdsplanen. Naturligtvis kunde man inte då förutse dagens intensiva trafik. Vägen, nuvarande väg 24, fick också på 1950-talet en annan sträckning.

Omkring 1920 övertas gården av sonen JOHN ELIASSON och hans hustru IDA.

Omkring 1956 överläter dessa gården till sonen STEN ELIASSON med hustru HILLEVI. John och Ida bygger nu ett hus i närheten och flyttar dit.

På 1970 köper Sten och Hillevi även den andra gården i byn och äger därmed nästan all jordbruks- och skogsmark i byn.

Omkring 1990 överläter Sten och Hillevi hela gården till dottern EVA och brorsdottern MONIKA.

Efter några år säljer dessa till grannen PEDER KRISTENSEN i Smedjeryd.

JANNE PÅHLSSONS gård: Janne Pålsson hustru Neta dör 1898, Janne gifter om sig med PAULINA PERSDOTTER.

1909 försäljer Janne Pålsson fastigheten till danske undersåten PETER CHRISTIAN REWENTLOW. Samtidigt verkställes en avstyckning om 1/48 mtl. vilken Janne Pålsson själv behåller. / härmed avses troligen det område utmed sjön, närmast intill Wråkärren /.

Jag vet inte riktigt hur länge REWENTLOW innehade gården.

KARL LUNDKVIST från Koarp ägde sedan gården under några år innan den försäljs till en man som hette TULLGREN.

ERIK SJUNNESSON köper sedan gården, och dess öden kan vi följa enligt ovan.

I samband med att jordbruken slås samman, avstyckas husen, som sedan används som bostäder och försäljs.

Det var troligen detta område som JANNE PÅHLSSON lät avstycka omkring 1909.

1916 köper en JOHAN PETER LARSSON denna avstyckning.

1729 beskrivs detta som ett frälsetorp under Wallen. /Torpet ej i mantal satt jord/.

Torpet äges av Öfwerste Magnus F. Meck på Wallen.

Äbo på torpet är PEHR PEHRSSON med hustru.

Detta torp är det som vi kallar för STORA SJÖALTSBYGGET.

I kyrkoböckerna kallas det ända till långt in på 1800-talet sedan för SJÖALTSHUS.

Vi följer dock brukarna framåt i tiden. På 1770-talet övertas det av SVEN PERSSON från Uddamåssa. Dessa stannar till slutet av 1790-talet, då familjen BENGT JÖNSSON kommer från Wråkärren. Dessa tar efter några år undantag, torpet övertas nu av dottern PERNILLA och hennes man SVEN BENGTSSON från Hishult. Hustrun dör 1817. Sven gifter om sig med en GUNHILD JOHANSDOTTER.

Sven dör 1845. 1843 hade torpet övertagits av dottern PERNILLA och mågen PÅHL ELIASSON

Påhl dör 1860. 1864 gifter sig ISAK ANDREASSON med dottern CICILIA, och dessa övertar nu.

forts!

13
Det blir ISAK ANDREASSON som får möjlighet att friköpa sitt torp 1882.
Isak dör 1915.
Ny ägare blir nu ägaren till Dalsmöllan.
Denne efterträdes av sonen RUBEN NILSSON
Dennes son RUNE RUBENSSON övertar år
Denna gård flyttas ner till sin nuvarande plats av RUBEN NILSSON.
Tidigare låg gården längre upp i backen. 16

NYA SMEDJAN. 17
Nya smedjan är avstyckad från St.Sjöaltsbygget och uppförd av

John Hansson

MILSTENAR. 29
Två stycken gamla milstenar finns bevarade just vid länsgränsen till Skåne.
Den ena stenen står i länsgränsen, uppe vid RUNE RUBENSSONS gödselstad. Enligt uppgift skall den vara transporterad hit någon gång på 1930-talet, i samband med pågående vägbygge.
Den har inskriptionen $\frac{1}{2}$ MIL 1666 IH.

En andra milsten står numera nere vid väg 24. Även denna 14
stod tidigare längre upp där vägen gick tidigare, men flyttades ner i samband med omläggningen av väg 24.
Även denna är av gråsten och med inskriptionen AF 1764
Stenen står dock på andra sidan länsgränsen, i Skåne.

L:a SJÖALTSBYGGET. 18
L:a Sjöaltsbygget eller "ÅHUSET" anlades omkring 1802 av BENGT TURESSON och dennes hustru SISSA. Hustrun dör 1818.
Bengt gifter om sig med PERNILLA PERSDOTTER. Bengt dör 1822.
Änkan bor kvar på torpet till 1828, då torpet övertas av Bengt Turessons son, Rotebåtsman PEHR BENGTSSON SVAN. / Rotebåtsman vid Södra Hallands Compani N:r 128 /.
1837 byter denna familj torp med familjen PEHR LARSSON från Bergahuset i Skromered.
Per Larsson dör 1840 och nya torpare blir nu PEHR ELIASSON vilken med familj kommer från Ballinge.
Per Eliasson dör 1852 och hustrun 1855.
1856 kommer det ny torpare, PER BENGTSSON m.hustru KARNA.
Per Bengtsson dör 1864, änkan och barnen bor kvar på torpet några år. En GUDMUND KNUTSSON är sedan innehavare några år.
1877 övertas torpet av CARL JÖNSSON från Nordanå. Under denna tid som torpare köper så BENGT NILSSON torpet 1883.
Efter Bengt Nilssons död 1884, flyttar änkan och barnen till L:a Sjöaltsbygget.
Omkring 1900 övertar sonen JOHAN /JANNE/ BENGTSSON och hans hustru SIGRID PAULINA FREDRIKA PÅHLSSON.
Janne Bengtsson var skomakare.
På 1940-talet köper fotograf ARWID JOHANSSON torpet.
Något torp i egentlig mening är det inte numera.
Nuvarande ägare är Arwid Johanssons son RUNO ARWIDSSON

GAMLA SMEDJAN.

14
19

Den förste smedtorparen som är antecknad är omkring 1880 och det är BENGT PETER LINDGREN från Pershult. Om smedja hade funnits tidigare är okänt, men det hade troligen inte funnits någon bofast smed. 1890 kommer smeden AUGUST LUNDSTRÖM och bosätter sig vid smedjan. Dessförinnan hade OLA REIMERS varit bosatt här mellan 1884-89. Denna familj flyttar sedan till Floalt. AUGUST LUNDSTRÖM drev nu smedjan i flera år ända tills den en dag brann ned vid en eldsvåda. August var enligt uppgift djupt religiös och ansåg eldsvådan vara en Guds skickelse, och ville inte bygga upp den igen. Ett antal år senare bygger GUNNAR BENGTSSON från Bölinge en villa strax bredvid där smedjan legat. Om A.Lundström drev smide i någon större skala är obekant, men det har funnits flera smeder bosatta utöver Lundström på smedtorpet. Bl.a. en smed EDVARD KARLSSON m.h. ELLEN VIKTORIA SVÄRD. Denna familj fick tre barn under tiden 1904-1908.

HÄLLALTESTEN.

21

Detta är en gränssten, just där länsgränsen gör ett "knä", vinkel. Det är ett mycket stort stenblock, delvis söndervitrad. Detta är ju gränsen mellan Hallands och Kristianstads län. Under åren 1645 till 1658 var detta också gränsen mellan SVERIGE och DANMARK. Två länder som vid denna tid ständigt krigade mot varandra, med ibland förödande följder för gränsbefolkningen.

HÄLLALTESTUGAN.

22

Denna stuga ligger egentligen inte i Halland och inte i Våxtorps socken. Den ligger strax innanför gränsen till ATTARPS by i Örkelljunga socken. Stenrester och en gammal jordkällare minner om att här har varit en bostad. Byggnaderna raserades troligen på 1930-talet. Den som senast bodde här var enligt uppgift korgmakare och kallades vanligen för "Hällalte-Kal".

Under senare år har omfattande nybyggnad skett i denna naturfagra bygd både av sommarbostäder som permanenta bostäder. Detta huvudsakligen i byarna SJÖALT och WRÅKÄRR. samt i NOR-DANÅ.

Avskrift!

Till Qvarnegaren PÅL TUFVESSON från Drakabygget i Örkelljunga socken försäljer jag härmedelst min uti Woxtorps socken af Höks härad och Hallands län belägna fasta egendom insocknefrälse torpet LILLA SJÖALTSBYGGET eller s.k. ÅHUS ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XX~~ med allt hvad dertill hörer eller två (2) tunnland inegor och huset, som Carl Jönsson nyttjar, sådan den vid tillträdet, som sker den 25 Mars 1883, befinnes med de mig tillhöriga derå befintliga åbyggnader, emot en oss emellan öfverenskommen köpeskillning stor TREHUNDRA (300) kronor emot följande villkor:

- 1). Köpeskillningen betalas sålunda, att köparen tillträdesdagen 25 Mars 1883 betalar ETTHUNDRA (100) kronor, samt 25 Mars 1884 TVÅHUNDRA (200) kronor samt skall köparen å ogulda köpesumman på Wallens gårdskontor erlägga upplupen ränta med fem (5) procent den 24 Oktober 1884 räknad från tillträdesdagen, och sedan hvarje derpå följande 25 Mars tills full likvid egt rum, åliggande köparen att vid köpebrefvets utfärdande utgifva köpeskillningsrevers, som kommer att af mig i fastigheten intecknas. Köparen vare berättigad att en eller annan betalningstermin företaga större afbetalningar än här ofvan säges.
- 2). Lagfartskostnaden och andra med fastighetshandeln förenade utgifter gäldas ensamt af köparen.
- 3). Köparen ansvarar för och utbetalar alla af egendomen efter tillträdesdagen utgående och förfallna onera, skatter, utskulder och besvär af hvilken beskaffenhet som helst.
- 4). Vid tillträdet den 25 Mars 1883 lemnas så stor myckenhet vårfoder, som nuvarande torpren Carl Jönsson enligt sitt kontrakt är skyldig vid aftrdet tillhandahålla, med föreskrift dock att, derest arrendatorn i sagda, eller andra, hänseenden skulle brista i fullgörandet af sitt arrendekontrakt, köparen, å hvilken jag öfverlåter min rätt derutinnan mot arrendatorn, i denna del må hålla sig endast till honom, vid samma tid lemnas äfven Carl Jönssons arrendekontrakt transporteradt på Pål Tufvesson, jemte bevis att Carl Jönsson är uppsagd.
- 5). struket.
- 6). Köpebref erhålles före början af nästkommande års sommarting med Höks härad, vid hvilket ting jag skall tihandahålla åtkomsthandlingar till afyttrade fastigheten, samt åligger det köparen att då å densamma söka lagfart.
- 7). Såsom säkerhet för uppfyllandet af villkoren i detta kontrakt skall af köparen lemnas borgen, ingången, en för båda och båda för en såsom för egen skuld af två vederhäftige personer. Från 24 Mars 1883 till 25 Mars 1884 förbehålles nuvarande torparen Carl Jönsson rätt att i enlighet med sitt brukningskontrakt under detta år, som utgör hans fardagsår, nyttja torpet. Gränsen i söder skall utgöra ån emellan Smedjeryd och Sjöalt, samt i vester vägen från Christianstadsvägen till Smedjeryd, såvida Carl Jönsson till torpet nyttjat jorden så långt ned som till ån. Utmark och torvmosse följer icke med i köpet utan endast de 2 tld. inegojord och huset Carl Jönsson nyttjat.

Af detta kontrakt äro två lika lydande exemplar upprättade, som skedde

(Kontraktet ej undertecknat av någon)

Sjöst

Laga skifte 1882 då ägarerna för fristöpa sina gårdar
s.ä. Sjöstbygget anlades omkr. 1802
Före Arvid Jönsson bodde här en skomakare, Jönne Bengtson
m. fem.

H. Sjöstbygget fanns redan på tidigt 1700-tal
och var fristöps under Vallon.

Smedjeryd

"Smöröd"

Ett bonshemman, fristöps redan 1794
Både gårdarna lag tillammans. Laga skifte
1843. Under tidens som skiftet pågick brann både
gårdarna ner.
S

Elin Bengtsonström antogs 1885

Selmsundahl eller Boels

Antogs 1851 av fjärrstötta lustrum Paul Bengtson.
Paul dör 1891.

Petersberg eller Rhusbalyokan

antogs av Peter Petersen 1846 som blev ankling.
Levde med Maria Ericsson från Bjurskolan.
Peter dör 1881 Maria 1909

Laga skifte i Kyotus, Bölinge ex. 1860-62

Mit Halperna vid väg 24 från 1847